

3.1 Etikkrådets arbeidsmetode

Utvalg av selskaper for undersøkelse

Etikkrådet overvåker kontinuerlig om selskaper i fondet har virksomhet som kan føre til utelukkelse i henhold til de etiske retningslinjene. To porteføljeovervåkningstjenester fanger opp relevant informasjon om henholdsvis produktsaker/våpensalg og atferdssaker. For produktkriteriene vurderer Etikkrådet alle selskaper som fanges opp. For atferdskriteriene, som omfatter mange saker av svært forskjellig karakter, undersøker rådet de sakene der risikoen for at selskapene forårsaker eller medvirker til grove normbrudd, synes størst.

Rådet følger også med på en rekke databaser og nettstedet med informasjon om for eksempel korrupsjon, våpensalg eller virksomhet i konfliktområder. Dette sikrer at vi fanger opp de alvorligste sakene der offentlig informasjon er lett tilgjengelig. Rådet mottar også henvendelser fra organisasjoner eller enkeltpersoner som oppfordrer oss til å vurdere saker. Disse henvendelsene kan komme direkte til rådet eller være videresendt fra Norges Bank.

For å fange opp saker som ikke nødvendigvis blir dekket av nyhetsovervåkingen, gjør Etikkrådet også

særskilte undersøkelser av områder hvor det er høy risiko for grove normbrudd som rammes av retningslinjene. I fjor innhentet rådet rapporter om selskaper i enkelte land med høy risiko for brudd på migrantarbeideres rettigheter, og rådet kartla selskaper med virksomhet som påvirker intakte naturområder i *biodiversity hotspots*.

Videre følger rådet med på problemstillinger som tidligere har ført til utelukkelse av selskaper, der det kan komme nye liknende saker. Eksempler på slike problemstillinger er skipsopphugging på strendene i enkelte land og naturressursutvinning i Vest-Sahara.

Etikkrådets sekretariat gjennomgår først sakene. I denne vurderingen legges det vekt på normbruddets alvor og omfang, selskapets tilknytning til normbruddet og sannsynligheten for at normbruddet vil fortsette. Sekretariatet presenterer deretter sakene for rådet, som beslutter om de skal undersøkes nærmere. I løpet av et år har rådet normalt et par hundre selskaper under utredning.

Særlig alvorlige nye saker prioriteres. Dette kan være saker knyttet til eskalerende konflikter eller alvorlige enkelthendelser som selskaper i fondet er involvert i.

Utredning og dialog med selskaper

Når rådet beslutter å gå videre med en sak, starter en grundig utredning av anklagen mot selskapet. Sekretariatet innhenter mye informasjon selv, både gjennom samtaler med eksperter og fra åpne kilder. I noen tilfeller benytter vi også konsulenter, for eksempel for å undersøke arbeidsforhold eller miljøkonsekvenser av selskapers aktiviteter.

Tidlig i utredningen sender vi et brev til involverte selskaper med spørsmål om den aktuelle problemstillingen. Kontakten koordineres med Norges Bank som varsler de selskapene som de fra før har god kontakt med, for å gjøre kommunikasjonen med selskapene best mulig. Noen selskaper gir mye informasjon, men det er stor variasjon mellom svarene. Det finnes også selskaper som ikke svarer.

Etter den første kontakten med selskapet presenterer sekretariatet all relevant informasjon for rådet, som avgjør om saken skal utredes videre eller legges bort. Saker kan legges bort på alle stadier i utredningen. Dette skjer for eksempel hvis et selskap har avsluttet virksomheten som kunne føre til utelukkelse, eller hvis virksomheten viser seg å være av en annen karakter enn antatt. Noen saker legges bort fordi selskapene går ut av fondets portefølje uavhengig av Etikkrådet.

Selskaper som vurderes etter atferdskriteriene, skal i henhold til retningslinjene ha mulighet til å kommentere et utkast til tilrådning om utelukkelse eller observasjon. Mange selskaper bidrar da med ytterligere informasjon, og noen ber også om et møte med Etikkrådet.

De fleste møtene gjennomføres som videomøter, men det hender også at selskapene kommer til Oslo, eller at Etikkrådet besøker selskapene. Videomøter sparer ressurser, mens møter ansikt til ansikt ofte gir dypere innsikt og større mulighet for Etikkrådet til å framføre sine synspunkter. Sekretariatet organiserer møtene, og som regel deltar også noen rådsmedlemmer. Dialogen med selskapene er en viktig del av utredningen, men kan også føre til at utredningsprosessen trekker ut i tid.

Noen selskaper varsler tiltak for å legge om sin virksomhet, ofte etter å ha mottatt et utkast til tilrådning om utelukkelse. I slike tilfeller kan Etikkrådet følge med på utviklingen i selskapet i det stille eller anbefale observasjon. Etikkrådet utreder alle saker med et åpent sinn og har ikke som målsetting å utelukke et selskap når en utredning starter. Utfallet er aldri gitt på forhånd.

Tilrådning avgis til Norges Bank

Til slutt avgis en tilrådning om utelukkelse eller observasjon til Norges Bank. Deretter fatter Norges Banks hovedstyre beslutning i saken. Hvis beslutningen innebærer utelukkelse, avhendes alle verdipapirer. Nedsalget kan ta flere måneder, og banken offentliggjør sin beslutning først når salget er gjennomført. Da offentliggjør Etikkrådet også sin tilrådning. Både beslutninger og tilrådninger offentliggjøres uavhengig av om Norges Bank følger Etikkrådets anbefaling.

Figur 3.1 En typisk evalueringsprosess for atferdssakene

